

АНАЛИЗ

на последиците от прилагането на Споразумение за асоцииране между Украйна и Европейския съюз

Отворените пазари са от голямо значение в световната икономика. Те създават възможности за растеж, трудова заетост и инвестиции. Безспорно, те са от особена важност за ЕС, тъй като Съюзът представлява най-големият търговски блок в света. В определени случаи, обаче, отварянето на националния пазар към такива с големи конкурентни предимства, може да доведе до негативни ефекти – подкопаване и дори сиване на цели сектори от икономиката, увеличаване на безработицата, заличаване на традиционни национални или регионални производства.

В опит да стимулира с политически инструменти икономиката на намиращата се в конфликт Украйна, Европейският парламент одобри облекчени условия за търговия на Украйна с ЕС в рамките на **Споразумение за асоцииране между Украйна и ЕС**, които влязоха в сила през април 2014 г.

Икономическата част на споразумението, по-специално раздел „**Дълбока и всеобхватна зона за свободна търговия**“ постави някои страни членки на ЕС в т.ч и Р. България в изключително неравностойно положение спрямо Украинските производители и преработватели чрез въвеждане на следните договорености:

- Премахване на вносните мита за над 98% от обема на търговията.
- Запазване на съществуващи, и въвеждане на нови защитни експортни мита в Украйна
- Премахване или намаляване на нетарифни и технически ограничения пред търговията, свързани със стандарти, санитарни и фитосанитарни мерки, технически изисквания и регламенти.

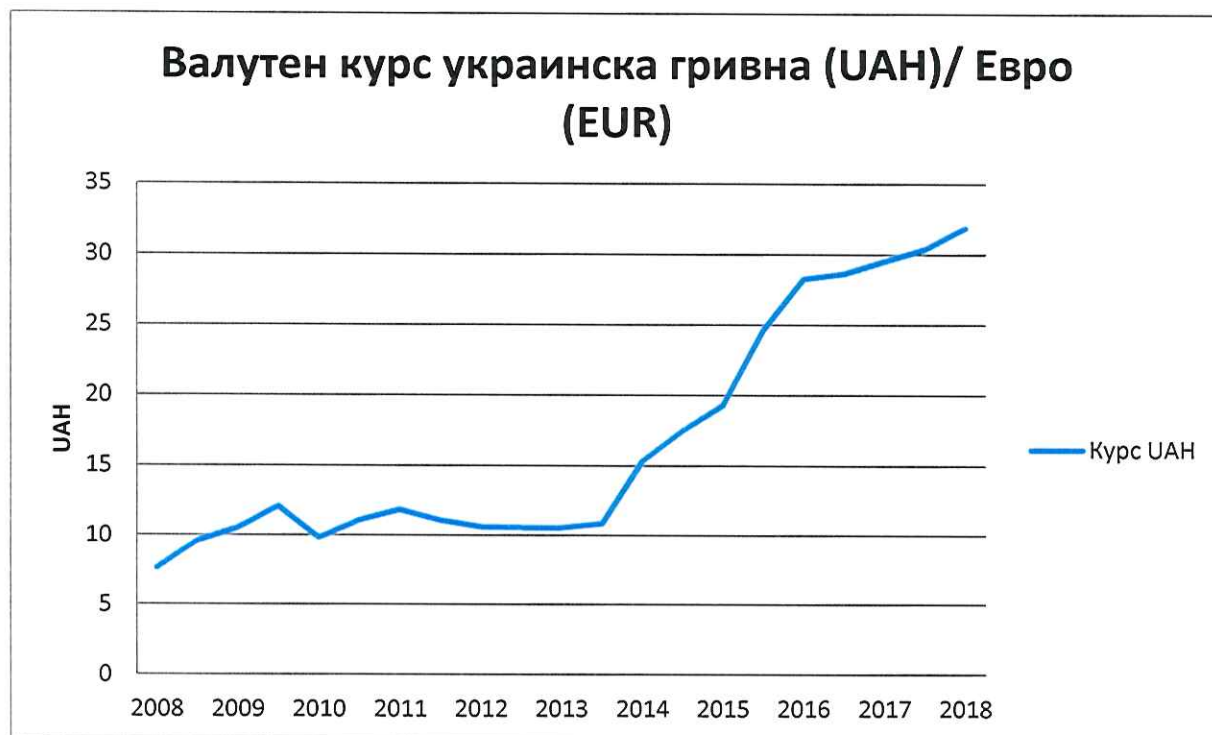
1. Премахване на вносните мита

По силата на подписаното Споразумение, и по-конкретно на **Глава 1 Национално третиране и достъп на стоки до пазара**, ЕС се задължава да премахне съществуващите вносни мита по график, определен в приложение към същото, допускайки свободно на европейския пазар редица суровини, материали, хранителни и промишлени стоки с произход Украйна. Тук попадат украинското слънчогледово масло, слънчогледов шрот, както и почти всички захарни изделия.

Премахването на митата при внос на украинските стоки в ЕС създава огромни непазарни предимства за украинските производители на захарни изделия. Производството на захарни изделия в Украйна практически се осъществява при

огромни различия както в цената на материалите – слънчоглед, захар, глюкоза, така и за енергията: за сравнение цената на парата в България е ~ 69 лв/Мвтч, а в Украйна 38 лв/Мвтч. Цената на електроенергията в България е 151 лв/Мвтч, а в Украйна 113 лв/Мвтч.

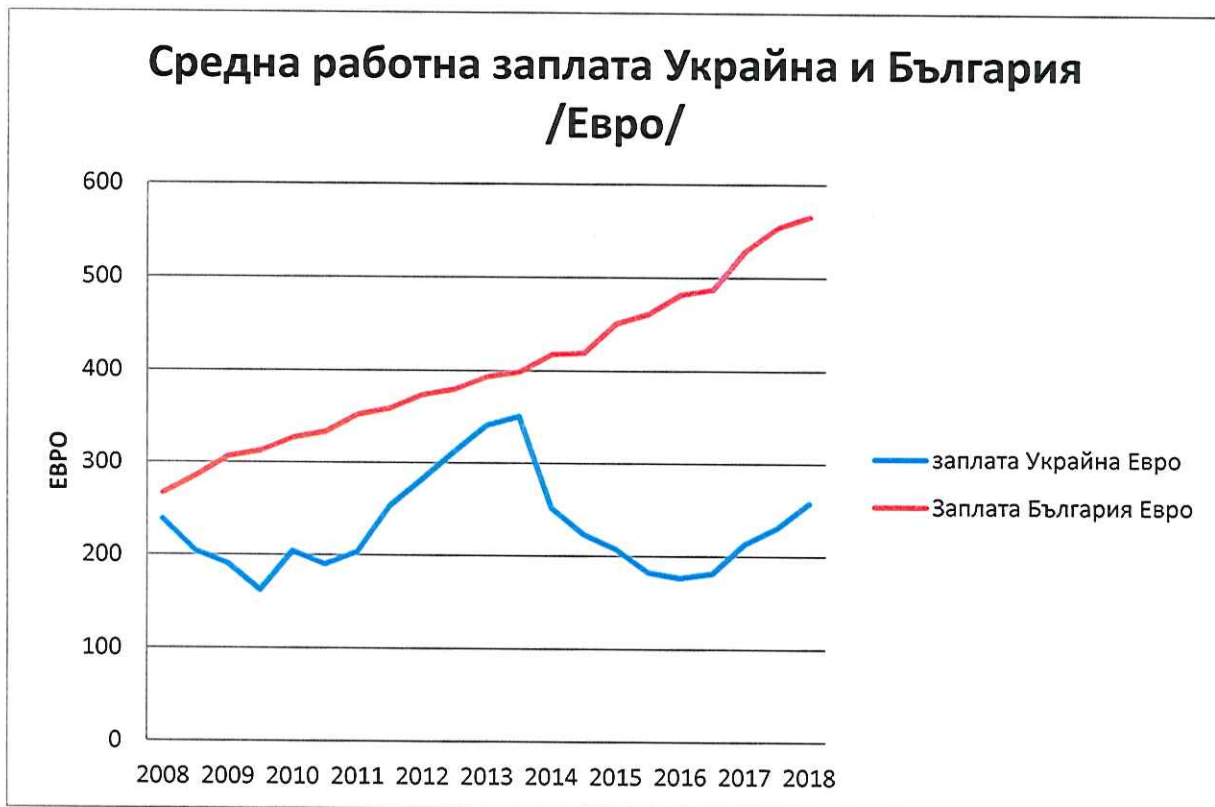
Политическата нестабилност в Украйна доведе до срив на местната валута, като само в периода 2014-2015 г. гривната се срива с над 70% спрямо европейската валута. При курс ок. 10.50 гривни за 1 евро през 2012 година, през към края на 2014 година гривната се търгува при ок. 19 гривни за 1 евро. Една година по-късно, през януари 2016 г. курса е вече 26 гривни за 1 евро, а 2017 година приключва при курс 33 достигай рекорден минимум от 33.9 гривни за 1 евро.

Валутен курс украинска гривна/евро, 2008-2018 г.

Същевременно разходите за труд в Украйна остават далеч под нивата в ЕС, като дори в страните с най-ниско заплащане – България, Румъния, те са около и над два пъти по-високи.

При средна работна заплата от 7828 гр. (ок. 250 евро) в началото на 2018 г., заплащането в Украйна е с 56% по-ниско от това в България за същия период (574 евро).

Средна работна заплата в Украйна, 2008-2018 г.

2. Експортни мита в Украйна

Изключително благоприятно за производителите и преработвателите действат договорените в чл. 31 на Споразумението защитни мита при износ на определени суровини и материали от Украйна.

В резултат на ограничаването на експорта на тези суровини и материали в Украйна по изкуствен, непазарен път се поддържат ниски изкупни цени, като се стимулира преработката и износа на крайни продукти. По този начин се създават условия крайния продукт на Украинския производител да достигне до външните пазари на изключително конкурентна цена, далеч под себестойността на съпоставимите продукти на Европейските производители.

ОТРАЖЕНИЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ВСЕОБХВАТНА ТЪРГОВИЯ ВЪРХУ ПАЗАРА НА ЗАХАРНИ ИЗДЕЛИЯ В БЪЛГАРИЯ

С приемането на страната ни в ЕС се прилагат принципите на единния и общ пазар на ЕС и се изключва прилагането на защитни мерки от страните членки

При споразумението с Украйна лесно се установява че :

- не е спазена европейската стратегия за равностоен достъп до външните пазари, чрез премахване на съществуващите бариери в търговията. Нарушено е едно от основните правила на Световната търговска организация(СТО) -ограничаване прилагането на експортни мита, като е осигурена дългосрочна подкрепа на украинските производители. Така европейските в това число и българските производители са поставени в неконкурентни условия, което противоречи на правилата на международната търговия и облагодетелства едната страна за сметка на друга/и. Приетите правила в споразумението по отношение на търговията противоречат на принципите на чл. 254 от същото споразумение - „Страните признават значението на свободната конкуренция за своите търговски отношения“

В следствие на либерализирания внос, в България се наблюдава лавинообразно увеличение на вноса на захарни изделия от Украйна, като процентите са красноречиви за ефекта на пазара:

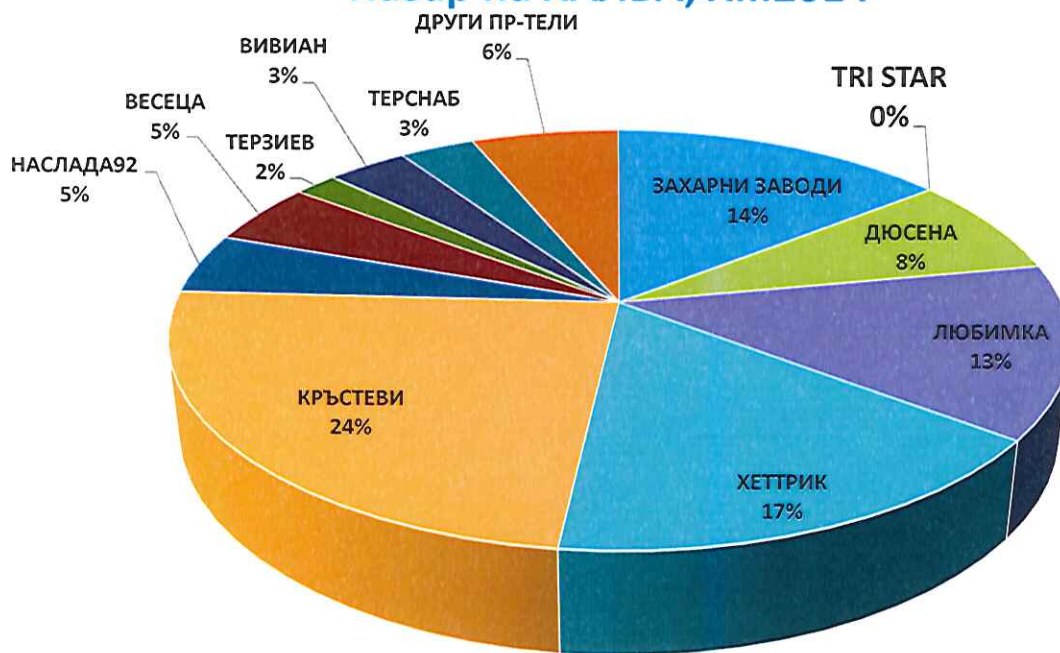
Съпоставителен анализ по групи изделия - ЗИ

Внос на захарни изделия от Украйна / по групи в тонове						Δ 2017/2013(14)
	2013	2014	2015	2016	2017	
Халва	15.1	17.4	23.6	436.4	757.9	5019%
Карамелаж	1.6	11.2	124.3	229.4	237.0	14813%
Дъвчащи	6.4	1.6	103.9	169.7	100.0	1563%
Желирани	0.0	0.7	86.1	172.3	285.4	40771%
Всичко	23.1	30.9	337.9	1,007.8	1,380.3	5975%

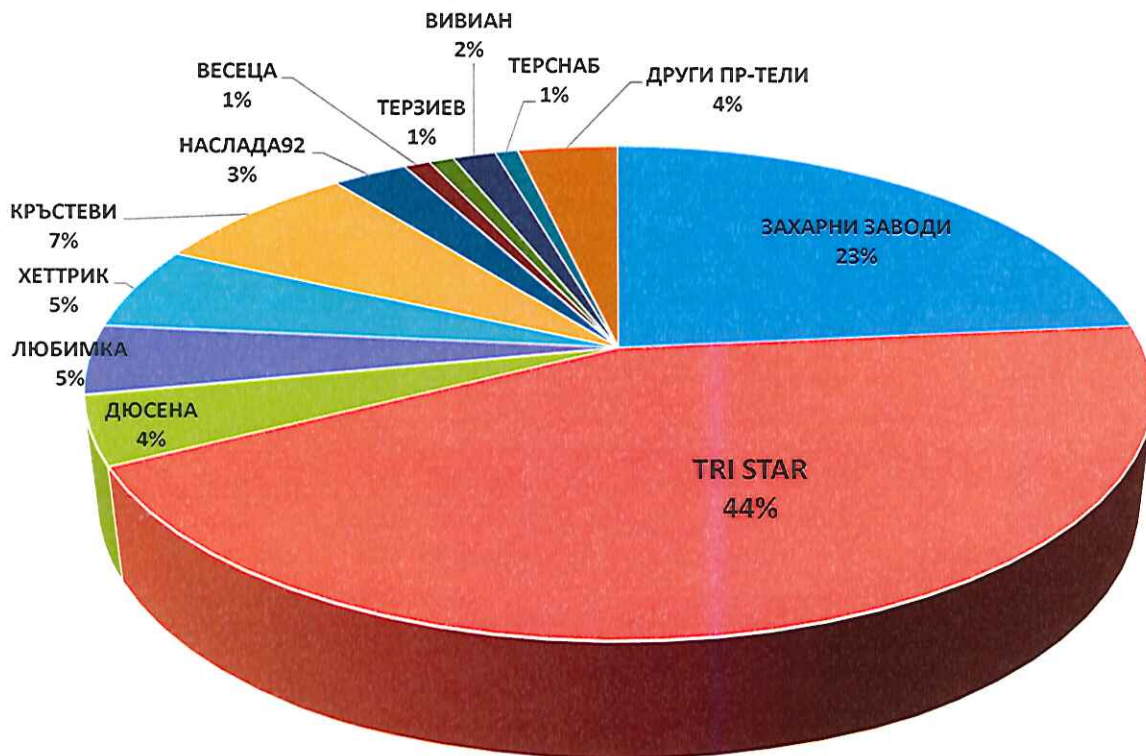
* По данни на Евростат

Пораженията от свободния достъп на украинските захарни изделия до българския пазар най-ярко може да се илюстрират с вноса на халва. За срок от само три години от влизането си на българския пазар украинска халва TRI STAR стана пазарен лидер с пазарен дял от 44%. Пазарът бързо се монополизира. Около 10 традиционни български производители на халва са застрашени от фалит.

Пазар на ХАЛВА, XII.2014

Пазар на ХАЛВА, XII.2017

Всичко това е резултат единствено от ниските продажни цени на украинската халва. Тези цени не покриват дори само стойността на суровините и материалите, които българските производители влагат.

Аналогично стоят нещата и за твърдите карамелажни бонбони, където цените на украинската ROCHEN са с близо 30% по-ниски, а на желе бонбоните са с 25% по-ниски от съпоставимите българските бонбони. (*по данни на Нилсън България)

На база гореизложеното считаме ,че е необходимо страната ни да предложи конкретни мерки в защита на българския бизнес чрез искания за:

-изготвяне на анализ за въздействието от прилагането на **Споразумението за асоцииране между Украйна и ЕС** , раздел „Дълбока и всеобхватна зона за свободна търговия във всички страни членки на ЕС, особено в страните най-силно засегнати (България и Румъния)

-При установяване на негативен ефект от прилагането на горе посоченото споразумение предвиждане на компенсационни мерки за засегнатите страни членки на ЕС.